D • N

16/7 1950

Korea och atombomben

Sedan fem år har det för alla människor som inte sover eller blundar stått klart att de demokratiska nationernas självständighet och friheten i världen i sista hand beror på att USA äger atombomben eller effektivare atombomber än Ryssland. Ingen har kunnat tro att i nuvarande skede, som efter all sannolikhet kommer att vara ännu några år, staterna vid östblockets gränser eller i dess närhet är tillräckligt starka för att själva motstå ett ryskt angrepp. Ingen har heller kunnat tro att amerikansk hjälp med ordinära militära medel kan vara tillräcklig för att med säkerhet — och i varje fall inte på kort sikt — ge de närmast hotade staterna en betryggande komplettering av försvaret. Det är därför Churchill kunnat säga att atombomben är Västerlandets enda skydd — det är klart att dessa ord av sanning och realitet irriterat alla världens strutsar, medan tal om att opinionen och massornas fredskärlek skall hejda ryssarna väcker allmän belåtenhet.

Då Nordkorea (Ryssland) angrep Sydkorea och USA skyndade till den angripnes hjälp var den starkaste reaktionen bland alla demokrater förhoppningen att ett nytt världskrig skulle kunna undvikas. Denna förhoppning var rimlig under två förutsättningar: antingen att det rysk-koreanska angreppet inställdes av fruktan för USA eller att den amerikanska, av FN stödda aktionen blev framgångsrik. Men typiskt för förvirringen är att man på vissa håll samtidigt uttryckte sitt hopp om världsfredens bevarande och sin förvissning att Amerika och FN skulle misslyckas. Ty ett sådant misslyckande, det är dock tydligt, måste föra oss in på samma väg som världen beträdde i mitten av 30-talet — först en serie vinster för erövrarstaten, med sönderslagna och undertryckta nationer som offer, och sedan världskriget i ett för de återstående demokratierna försämrat läge.

Med offensiven i Korea har ryssarna slagit in på en taktisk linje som ofta berörts i debatten, men vars oerhörda möjligheter inte tidigare stått klara. Fördelarna med denna taktik är uppenbara. Med större delen av Asien och över halva Europa som operationsbas kan Ryssland operera på de inre linjerna; det kan angripa den för tillfället svagaste punkten över en gräns av tusentals mil, medan USA i varje särskilt fall måste sända trupper och materiel över världshaven med risk att motståndarens angrepp flyttas från den punkt som för tillfället undsättes till en annan och mera sårbar punkt. Fördelen ligger också däri att Ryssland — Ryssland i rent formell och teknisk mening — inte alls behöver föra krig. Ryssland kan nöja sig med att dressera de anslutna och undertryckta folken, att dirigera dem mot skilda områden i den ännu fria världen, att förse dem med operationsplaner och vapen — allt i förväntan att USA:s hjälp skall utebli eller bli ineffektiv och att Ryssland självt inte skall angripas.

Det är detta perspektiv som nu upprullas. I Asien är situationen upplagd: liksom Nordkorea använts mot Sydkorea kan Kina användas mot Indokina och Indien. Men i Europa är möjligheterna nära nog lika stora. Satellitstaterna på Balkan, som efter fem års terror tycks vara skickade för alla tjänster, kan brukas mot Tito, eventuellt mot Italien. I Östtyskland är dressyren i full gång, medan den i Polen, Tjeckoslovakien och Ungern lär vara praktiskt taget avslutad; snart är det tänkbart att detta koppel av stater sänds mot Västtyskland och Västeuropa. Det ter sig inte längre orimligt att så gott som hela världen — utom Amerika — erövras utan formellt ryskt engagemang, av vasallstater, instruerade från Moskva, beväpnade av Moskva och med en kår av rysk militär och rysk polis som marskalkstav och piska. För varje erövring växer antalet undertryckta folk, lämpade att ge soldater till nästa offensiv. Ryssarna har lärt sig att slavar kan arbeta bra, även om de dör tidigt; de vet också att slavarméer kan strida bra, om de är rejält uppfostrade, fysiskt och andligt, väl ledda och ingivna tillbörlig skräck för sina herrar.

Till fördelarna med denna taktik kommer, också, och framför allt, att den åtminstone i stor omfattning kan begagnas utan att USA — av skilda men påtagliga militära, politiska och moraliska skäl — anser sig kunna tillgripa atombomben mot angriparna. USA:s stora och enastående resurs kan inte användas. De stridsmedel i fråga om vilka Östern är överlägsen får fälla utslaget — det är det mest väsentliga i uträkningen.

Men just de självfallna och väldiga fördelarna med denna taktik gör den i en annan och ännu centralare mening riskabel. Vi kan inte vänta, vi behöver inte befara att den amerikanska stats- och militärledningen låter spelet fortgå enligt de ryska spelreglerna. Frågan måste rimligen vara n ä r USA kräver klart besked från rysk sida. Vi kan inte hoppas att några fredsappeller, hur ärliga och starkt grundade de än är, gör intryck på de ryska härskarna. Vi kan blott hoppas att de, om USA säger ifrån, skall hejdas inför den överlägsna makten och den hotande undergången. Det är vår enda grund för hoppet om fred — men den grunden är stark.

DEN ENDA uttömmande redogörelsen på svenska för Koreakrigets bakgrund får Ni i David J. Dallin

SOVJET I FJÄRRAN ÖSTERN

Se tidningarnas recensioner:

"Hans ingående kunskaper om kommunisternas politiska metoder har utan tvivel bidragit till att ge hans skildring av Fjärran Östern klarhet och skärpa ... Han ger även en intressant bild av Sovjets infiltrationspolitik på Korea."
Sven Öste i D. N.

"Det är en ytterst aktuell, intressant och instruktiv lektyr. Ja, den är faktiskt spännande som en god äventyrsroman. Man får en hissnande känsla av den realpolitik som här blottas."
Alarik Roos i S.T.

13:50, inb. 17:—

NATUR och KULTUR

Förlängning åt ÖB

Tanken att avskaffa överbefälhavarskapet tycks ha fallit till marken. Inom försvarskommissionen har den av allt att döma inga anhängare. Man har inte hört talas om att den hör till de utredningar som nu återstår att göra. Hänvändelsen till ÖB präglas av samma uppfattning. Ingen räknar med att hans besparingsprogram skall innehålla ett förslag om ÖB:s avskaffande. Resonemangen om general Jungs efterträdare har ofta kretsat om behovet av att få en man som förstår att förlika de olika intressena, svetsa samman vapengrenarna. Försvaret kan inte undvara en sammanhållande kraft — allra minst i ett skede som det nuvarande.

Frågan är om inte avlösningen på överbefälhavarposten bör uppskjutas. Enligt normala regler skulle general Jung träda tillbaka 1 april nästa år och hans efterträdare utnämnas redan vid årsskiftet, så att denne får någon tid att förbereda sig. Vid nyåret har emellertid general Jung knappast hunnit fullgöra försvarskommissionens beställning på en grundplan för miljardförsvaret, kanske har han inte ens blivit färdig vid slutet av mars. Under alla omständigheter är han och de främsta utredningskrafterna inom staberna fullt engagerade ett gott stycke in på 1951, försåvitt inte skärpt beredskap skulle avbryta detta arbete. Kan det då vara ändamålsenligt att byta häst mitt i vadstället — att tillsätta en ny ÖB som inte är ansvarig för reformprogrammet, inte är beredd att utarbeta detaljerna och som måste känna det besvärligt att eventuellt längre fram bli en remissinstans beträffande väsentliga partier av företrädarens verk? Försvarskommissionen torde finna en sådan ordning högst opraktisk. Regeringen har knappast några skäl att se saken annorlunda.

Situationen pekar på en förlängning av general Jungs förordnande som överbefälhavare. Även andra skäl pressar i den riktningen.

Sverige och Korea

På lördagen inleddes i Stockholm överläggningar om humanitär hjälp från Sverige till Sydkorea. Planerna är ännu inte närmare utformade, men enligt uppgift kan beslut väntas om avsändande av en Röda korsambulans, eventuellt av ett helt fältlasarett till krigsskådeplatsen i Korea. En sådan åtgärd skulle inte bara ligga helt i linje med Sveriges tradition på det humanitära området, utan dessutom understryka vår solidaritet med Förenta nationernas politik för att återställa freden — en politik till vilken 53 FN-medlemmar numera anslutit sig.

Tanken på en svensk humanitär aktion går främst tillbaka på generalsekreterare Trygve Lies telegram den 30 juni med förfrågan om och i så fall hur Sverige skulle kunna vara Sydkorea till hjälp. På lördagen mottog svenska regeringen ett nytt budskap från hr Lie; likalydande telegram har för övrigt skickats till samtliga stater som ställde sig positiva till hr Lies första vädjan. I lördagens telegram inskärps behovet av väpnade styrkor, särskilt markstridskrafter, för kriget i Korea. Hr Lie säger sig "vara tacksam om hänsyn kunde tas till möjligheten att ställa väpnade styrkor till förfogande". FN:s generalsekreterare riktar med andra ord en direkt anhållan om väpnad hjälp.

Som redan framgått av svenska regeringens svar på hr Lies föregående telegram är Sverige inte i tillfälle att ställa några väpnade styrkor till förfogande. Bortsett från att Sverige — i likhet med de övriga nordiska länderna — näppeligen kan tänka sig att skicka några markstridskrafter till Sydkorea ter sig denna vädjan egendomlig. Den väpnade hjälpen till Sydkorea måste rimligen vara en praktiskt taget helt och hållet amerikansk angelägenhet, även om vissa andra stater, främst England, lämnar ett viktigt flottstöd. Det är otänkbart att trupper av någon betydelse skulle kunna dras bort från det ständigt hotade Västeuropa till Fjärran Östern. Och någon symbolisk styrka bör inte komma i fråga när det gäller en insats av detta slag.

PRESSGRANNAR

Koreakriget gör det tvivelaktigt att belasta de militära staberna med en ny omfattande utredning av en ny försvarsorganisation inom en lägre kostnadsram, som Nothin begärt av ÖB, menar Stockholms-Tidningen (fp):

Det betänkliga är att den utredning Nothin begärt medför att den aktuella krigsplanläggningen fördröjs och vår försvarsberedskap väsentligt nedsättes. I stället för att ägna sig åt att organisera och förbereda försvaret mot de anfall mot vårt land Koreakrisens eventuella övergång till världskrig skulle kunna medföra måste staberna nu skjuta detta åt sidan och främst inrikta sina krafter på en stor omorganisation — inte för att öka försvarskraften, utan för att skära ned kostnaderna.

Det är nu nödvändigt att staberna får tillfälle att studera och nyttiggöra de nya krigserfarenheterna och verkställa den krigsplanläggning, som de olika försvarsutredningarna hittills allvarligt försvårat... Skulle en mer varaktigt lugnare period inträda, kan omorganisationsfrågor lätt tas upp igen.

Anser man det vara en underordnad sak att försvarsutgifterna sväller hundratals miljoner över miljardstrecket, så resonerar man på det sättet.

Spårvägsbolagets förbättringar är nog bra, de kostar bara 750.000 kr., men sämre är det — enligt Svenska Dagbladet (h) — med folkpartiets framstöt:

De nämnda förbättringarna har förberetts inom bolaget sedan årets början och ha ingenting att göra med det krav på standardförbättringar för lokaltrafiken, som folkpartiet framfört i valreklamsyfte. Folkpartiets förslag skulle ha kostat spårvägen omkring 10 miljoner kr. om året, men är tekniskt ogenomförbart. Det är en demagogisk gest till väljarna utan minsta saklig värde.

En typisk "grandienare". Högergruppens ordförande i stadsfullmäktige vet mycket bra att tio miljoner är den ungefärliga summan av alla önskemål och krav som framförts från olika håll.

Kapten kränkte föreningsrätten lydde Morgon-Tidningens (s) rubrik över arbetsdomstolens utslag i Häggmålet. Den kan utan överdrift betecknas som ett mästerstycke av formuleringskonst, formellt oantastlig som den är och samtidigt alltigenom vilseledande. Kunde det inte ha varit skäl — frågar Handels-Tidningen (fp) — att upplysa läsarna om att det här är fråga om ett ställföreträdande ansvar?

Domstolen har själv gjort sig angeläget att förebygga all missuppfattning. I utslaget har inflickats en direkt uppmaning till svaranden, dvs. rederiet, att hos Sjöfolksförbundet söka ersättning för det utdömda skadeståndet. Men därom fick tidningens läsare ingenting veta.

"Folkpartiets diversehandel" har varit ett slagord som både socialdemokrater och höger med förtjusning nyttjat. Svaren på Ture Nermans rundfråga till 100 socialdemokrater om vad de menar med socialism utgör, konstaterar Falu-Kuriren (fp), en rikhaltig och välsorterad katalog över åsikter och önskemål:

Där ligger folkpartiet i lä. Man ska emellertid ha små anspråk på klarhet och åsiktsgemenskap om man, såsom vår socialistiska kollega i Dalarna, skall vara i stånd att i detta myller av skiftande och delvis mot varandra starkt stridande uppfattningar finna "samma grundläggande idé". För säkerhets skull tillfogar emellertid kollegan att "det beror så mycket på vad man lägger in i uttalandena". Just det. Lägger man in ungefär motsatsen får man det att stämma ganska bra.

Den enda gemensamma idé den citerade tidningen upptäcker i dessa skiftande tolkningar av socialismen är att man vill behålla makten. Det är man fullt enig om — de icke tillfrågade, regeringsmedlemmarna, har knappast någon annan åsikt.

Gerhardsens hyckleri — det är Ny Dags (k) karaktäristik av norske statsministerns vädjan:

Denne man, som sålt inte bara sig själv utan sitt land åt de amerikanska anfallsförberedelserna mot Sovjetunionen, har mage att inför ett ungdomens forum säga: "Om Sovjetunionen vill blir det fred i världen — i dag och i kommande dagar." Hitler kunde inte ha uttryckt sig i mera hycklande ordalag. Gerhardsens framträdande måste ses i direkt samband med den nya propagandaoffensiv, som Truman och Acheson annonserat för att förtäta den ideologiska dimridån omkring anfallsförberedelserna. I "appellen" skulle ställas konkreta krav på Sovjetunionens politik. Dessa krav, som atlantpaktsministern Gerhardsen helt fräckt använder en alliansfri stats territorium för att ställa, innebär ingenting annat än ett försök till politisk utpressning gentemot Sovjetunionen.

Det är inte en statsman som framlägger sådana "krav". Det är en representant för den amerikanska imperialismens gangsterpolitik.

Oklanderligt gangsterspråk — passar utmärkt för kommunisterna av i dag.

VÄSTTYSKLANDS PROBLEM:

Det moraliska och politiska dilemmat

Det nuvarande Tyskland, delat på Västtyska förbundsrepubliken och Östtyska "demokratiska" republiken; i öster de annekterade områdena.

De BESTÄMMELSER som de segrande makterna efter krigets slut fastställde för Tyskland innebar först och främst en väldig beskärning av det tyska riket och av de områden inom vilka tyskar fick vara bosatta. I Atlantchartan den 12 augusti 1941 hade Franklin Roosevelt och Winston Churchill förkunnat att territoriella förändringar inte skulle vidtas mot vederbörande folkgruppers vilja, men denna grundsats befanns det omöjligt eller olämpligt att följa. De stora ryska och polska annektionerna i öster kombinerades med föreskrifter enligt vilka tyskar i dessa områden och i de från tyskt herravälde befriade staterna skulle överflyttas till det ockupationsområde som principiellt ännu betraktades som tysk mark. Dessa beslut gällde omkring fjorton miljoner tyskar (varav över tio miljoner i de östra provinserna, Danzig och Polen samt tre miljoner i Tjeckoslovakien), men antalet "fördrivna" och till ockupationsområdet anlända lär ej överstiga elva miljoner. Enligt de mest moderata beräkningar kostade förflyttningarna hundratusentals människor livet; flyktingarna måste ge sig i väg inom en kort tidsfrist, fick blott medföra personliga förnödenheter och hade endast primitiva och överbelastade transportmedel till sitt förfogande. Trots krigsförlusterna på fyra—fem miljoner steg befolkningssiffran i ockupationsområdet år 1946 till 66 miljoner mot under 60 miljoner 1939.

Såsom syften för ockupationen anfördes allmänt att Tyskland för alla tider skulle urståndsättas att föra krig och att det tyska folket skulle bibringas dels känslan av skuld till vad som skett och skedde och av nederlagets definitiva karaktär, dels insikt om den politiska demokratins värde; i Potsdamöverenskommelsen i augusti 1945 preciserades dessa synpunkter. Enligt en modifiering av den Morgenthauplan som krävde Tysklands förvandling till ett rent jordbruksområde skulle en omfattande förstörelse — eller överflyttning till de allierade staterna — av den tyska industrin genomföras. Allt som kunde användas till produktion av krigsmateriel måste bort; Ruhrindustrin skulle praktiskt taget förintas; general Eisenhower beordrades att med vissa undantag förbjuda tillverkning av järn och stål, kemikalier, större maskiner, automobiler osv. De förluster som demonteringen, vilken inom kort begränsades eller inställdes på en rad områden, verkligen medfört är omstridda, men under alla förhållanden skulle ett återuppbyggande av de i Västtyskland förstörda eller bortförda anläggningarna kosta flera miljarder mark, i Östtyskland mångdubbelt mera. Vid tiden för krigets slut förutsattes att Tyskland, trots krigsförstöringen, förlusterna och demonteringen, snart skulle bli i stånd att betala krigsskadestånd till de allierade.

Till en början meddelades förbud mot all fraternisering, de allierade myndigheterna och trupperna ålades att genom sitt uppträdande inskärpa nederlaget hos de besegrade, i fråga om restauranger och liknande lokaler genomfördes ett särhållande av ockupanter och tyskar som erinrade om rasdiskriminationen i de amerikanska sydstaterna. "Omskolningen" till demokrati bestod väsentligen i förbud mot meningsriktningar som kunde anses anknyta till den fallna regimen samt i åtgärder mot denna regims anhängare. Utom de stora processerna mot krigsförbrytare inleddes ett undersöknings- och domsförfarande mot "medlemmar av det nazistiska partiet, som mer än rent formellt tagit del i dess verksamhet, och andra personer, som står fientliga till de allierades syften". Sådana personer skulle enligt Potsdamöverenskommelsen avlägsnas "från offentliga och halvt offentliga tjänster och ansvariga tjänster inom det privata näringslivet". Fullständiga och säkra uppgifter om resultaten av denna denazifieringsprocedur saknas. På Moskvamötet i mars 1947 uppgavs emellertid att omkring 300.000 tjänstemän avsatts i den brittiska zonen och nära 400.000 i den ryska zonen. I den amerikanska zonen anklagades 3,3 miljoner (21 procent av befolkningen) för betänkligt politiskt föregående, och av dem dömdes bortåt en halv miljon till olika straff, i regel av ekonomisk art. Ännu på våren 1947 var omkring 80.000 personer internerade i de brittiska och amerikanska zonerna. I Hessen avskedades inom statstjänsten 57 procent av ämbetsmännen, 34 procent av de anställda och 15 procent av arbetarna; motsvarande siffror inom industrin var 26 procent av innehavare och företagsledare, 16 procent av den tekniska personalen, 7 procent av kontorspersonalen.

Styrelsen av Tyskland anförtroddes 1945 helt åt allierade myndigheter; ett intimt samarbete mellan de fyra ockupationsmakterna förutsattes, men kom aldrig till stånd. Tyskarna ställdes ursprungligen helt utanför förvaltningen.

*

Den ordning som upprättades efter krigets slut blev efter hand föremål för skarp kritik i de demokratiska segerstaterna. En rad politiker och publicister har jämfört de allierades politik mot Tyskland med Hitlers politik före och under kriget: de territoriella förändringarna och folkförflyttningarna har, säger man, varit lika brutala, undertryckningen av de besegrade lika hänsynslös, exploateringen av Tyskland erinrar om nazismens exploatering av ockuperade länder, diskriminationen mot tyskar om Hitlers behandling av judar och polacker. Även om man utgår från att alla uppgifter om allierade grymheter och övergrepp är riktiga, måste visserligen dessa anklagelser — v a d v ä s t m a k t e r n a a n g å r — sägas vara omåttligt överdrivna: dessa staters ockupationspolitik har varit mild, även i jämförelse med den nazistiska regimen i själva Tyskland. Och tas den ryska politiken med i jämförelsen, måste fastslås att trots allt något lika ohyggligt som Hitlers massavrättningar av judar inte skett i samband med Tysklands besegrande.

Men att 1945 års politik var hård och, med tanke på västmakternas deklarationer och syften, oklar och inkonsekvent kan inte gärna bestridas. Läs Atlantchartan vid sidan av avtalen, besluten och direktiven 1944—1945; motsägelserna är vida tydligare, vida grövre än mellan Wilsons fjorton punkter och Versaillesfördraget. Och hur skulle det, bortsett från klyftan mellan idealistisk förkunnelse och praktisk politik, bli möjligt att förena de metoder västmakterna sade sig vilja begagna med de mål som de uppställde? Kunde militär ockupation och diktatur göra ett folk moget för demokrati? Kunde förstöringen av industrin leda till den ekonomiska blomstring som var nödvändig för betalning av krigsskadestånd?

Politiskt blev denna hållning förklarlig genom att segern vunnits i samverkan mellan stater med motsatta politiska ideal och motsatta framtidsperspektiv, i samverkan mellan potentiella fiender. Landavträdelserna och folkförflyttningarna var betingade av ryska fordringar. USA och England höll krampaktigt, i en blandning av hopp och misströstan, fast vid tanken på ett fortsatt samarbete med det Ryssland som så effektivt bidragit till segern. Man ville glömma morgondagens svårigheter för det lugn som åtminstone tillfälligt kunde säkras man såg den tyska fara som bemästrats klarare än den ryska fara som hotade. Tyskland fick inte bli ett hinder för den eviga vänskap mellan de allierade i de Förenta nationernas hägn som skymtade som en möjlighet. Ännu på Moskvakonferensen 1947 kunde utrikesminister Bevin förklara att det främst gällde att undvika ovänskap de allierade emellan på grund av strider kring det tyska problemet. Tyskland var en bricka i spelet.

Moraliskt blev denna politik för humanitära och demokratiska folk möjlig genom de föreställningar om Tyskland och Ryssland som fixerats under krigsåren. Den ryska regimen hade visat sin hållfasthet och sin styrka; den tycktes också ha visat vilja till försoning och självbesinning. Erkännanden, om ock snäva, hade givits åt västerlandet, ett fredligt samliv mellan kapitalistiska och kommunistiska stater hade förkunnats, komintern var upplöst. Illusionerna och följugenheten fullbordade verket; segrarna kallade sig fredsälskande och demokratiska, och litet varstans — även i Sverige — började man tala om en västlig och en östlig variant av demokrati, ungefär som det tidigare talats om engelska och franska former av parlamentarism. Medan Rysslands hållning förbättrats och än mer förskönats, hade Tysklands politik brutaliserats och tyska folket i både propaganda och debatt identifierats med nazismen. Den skillnad som i början av kriget allmänt gjorts mellan det härskande partiet och folkets massa kunde efter sex års kamp, under vilken någon spricka i förhållandet mellan tyskar och nazister knappast förmärktes, inte längre upprätthållas. Nazisterna var tyskar, och tyskarna var nazister — och den politik de förde under kriget öppnade nya vidder av omänsklighet. Då ryktena om judeutrotningen bekräftades och skräckbilderna från Buchenwald och Sachsenhausen spreds kring världen syntes inga åtgärder mot nazisterna-tyskarna vara för hårda.

*

De stora förändringarna i ockupationspolitiken skall här inte skildras. Den tilltänkta samverkan mellan fyra grenar av ockupationsförvaltning blev aldrig en realitet; klyftan mellan väst och öst blev bestämd och till synes definitiv. Den ryska zonen har efter mönstret från satellitstaterna omvandlats till en kommunistisk polisstat, med likriktning, koncentrationsläger och tyska medlönare som statister; även om de ryska ockupationstrupperna stannar kvar, är en "självständig" folkdemokrati under kommunistisk ledning väl förberedd. I väster har en reell sammanslagning av de tre zonerna ägt rum. Självstyrelse i Västtyskland och dess delstater har steg för steg införts, ett reguljärt och i det hela friktionsfritt samarbete mellan den tyska förbundsregeringen och de allierade staternas representanter har kommit till stånd; det är inte tal om att upphäva ockupationen, men ockupationsmyndigheternas vetorätt mot de tyska besluten har formellt inte utövats och i praktiken omvandlats till råd och föreställningar. Ehuru fortfarande inte en stat i folkrättslig mening har Västtyskland införts i den demokratiska gemenskapen genom Marshallplanen och Europarådet. Demonteringen och denazifieringen har successivt mildrats och är nu i det väsentliga avvecklad. Västmakternas besättningstrupper framstår mindre som de segrandes vapen mot de besegrade än som värn mot en rysk expansion.

Utvecklingen av den västtyska ockupationen i denna riktning beror på många förhållanden. Den ursprungliga attityden av moraliskt motiverad hårdhet kunde inte inför ett svältande och nödlidande folk upprätthållas av människor som fostrats i humanitär anda och levt i en human miljö. Ett fullföljande av 1945 års planer skulle ha inneburit att miljoner tyskar dött av svält och umbäranden, med engelska, amerikanska och franska soldater som lugnt åskådande fångvaktare. Det blev nödvändigt inte blott att låta tyskarna i väster, som berövats de folkhushållet kompletterande jordbruksområdena i öster, behålla för uppehället nödvändiga produktionsmedel, utan också att hjälpa dem genom import av livsmedel; USA blev till stor del försörjare av de besegrade. Från politiska och moraliska synpunkter var det lika omöjligt att driva denazifieringen därhän att flertalet kompetenta och arbetsföra avskedades.

I den ständigt stigande motsättningen mellan väst och öst, främst beroende på den ryska aggressionen, ligger en annan huvudorsak till förändringen. Från den besegrade motståndaren vändes blicken till den nya motståndare som hotade. Det blev politiskt omöjligt att betrakta Tysklands undertryckande som en bas för samverkan mellan öst och väst eller att genom eftergifter på Tysklands bekostnad söka tillfälligt blidka erövrarna i öster; nästan omärkligt började bilden av Tyskland som grannland och gränsland, som eventuell bundsförvant träda i stället för den gamla skräckbilden. Då det ryska systemets omänsklighet ånyo klart framträdde och, på grund av den ändrade politiska situationen, klart framställdes, blev inte heller den moraliska inställningen av år 1945 möjlig att vidhålla. Man kunde inte gärna i samarbete med en regim som betecknades som nazismens vederlike uppfostra tyskarna till demokrati; man kunde inte fördöma det tyska folk som — visserligen efter nederlaget och under tryck — anpassade sig efter demokratiska mönster, med samma skärpa som man fördömde kommunismen, demokratins förföljare och demokratiernas fiende. Och denna omvandling underlättades genom tyskarnas uppträdande: i fruktan för den kommunistiska våldsstaten närmade de sig segrarna i väster, och händelserna i det hotade Berlin blev ett bevis på att ett samarbete efter nya linjer var på väg.

Brytningen mellan 1945 års politik och ideologi och de nu berörda nya tendenserna kännetecknar läget år 1950. Förståelse och samverkan har framtvungits av en gemensam fara, men misstro och ömsesidiga anklagelser finns kvar. Västern frågar: Lever inte nationalismen av Hitlers typ kvar, skulle den inte under vissa omständigheter kunna nå väldet och framkalla ett krig, möjligen i form av ett tyskt förräderi mot västern, ett nytt samarbete mellan Tyskland och Ryssland? Är inte tyskarna inställda på att begagna konflikten mellan öst och väst för att än en gång nå en maktställning? Är tyskarna demokrater, kan de bli det? Tyskarna frågar: Är västerns politik betingad blott av önskan att få vårt stöd mot östern? Skulle inte i en given situation västmakterna offra oss för att nå en avspänning i förhållandet till Ryssland? Varför skall vi fortfarande vara ofria eller betraktas som ett slags villkorligt frigivna, trots att det är den ryska diktaturen, inte vår halvfärdiga demokrati, som är Hitlerregimens verkliga arvtagare? Varför skall man fortsätta att tala om vår skuld, vår nationalism? Dessa misstrogna frågor dominerar inte läget, men varje försök till analys måste beakta dem.

HERBERT TINGSTEN

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagsnyheter.
Postgiro nummer 1616 (för annonser) 1617 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten. (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kihlberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Heilborn.

PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. 4: 75 Kvartal .. 13: 75
Halvår .. 27: — Helår .... 54: —
SENASTE ANNONSPRISLISTA daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm

Skojfrisk Amerikaresenär

Astrid Lindgren vänder sig i sin senaste bok *Kati i Amerika* (Bonniers, 7: 75) till en något äldre publik än Pippi Långstrumps. För resten är det nog inte bara alla gymnasister med drömmar om Amerikastipendium som får nöje av att titta på det stora landet tillsammans med denna skojfriska guide — även betydligt mera ålderstigna personer kan njuta av Katis och hennes mosters framfart. Kati skärskådar amerikanskt sällskaps- och hemliv, hennes omdömen är luftigt formulerade, men läsaren har ofta en bestämd känsla av att hon träffat mitt i prick. Man instämmer varmt när hon beklagar amerikanska bilister i Sverige, som knappast hinner kasta en blick på Slottet och Stadshuset, därför att de måste sitta bort så mycken tid på våra högtidliga restauranger — annat är det att vara bilist i USA: turiststugorna serverar äppelpaj och kycklingsandwich innan man hinner blinka, och de står också till tjänst när turisten begär att få sin mat utburen till bilen. Man nickar lika instämmande när hon sörjer över det dystra öde som drabbar en amerikansk flicka utan erforderlig glamour — hon får inga dates och blir evigt vanärad. Man uppskattar henne också när hon vänder sina människovänliga blickar mot de stackars negrerna och slår ett litet slag för de färgade.

Kanske finner den medelålders läsaren att moster i knäppkängorna är en aning överarbetad, kanske tycker densamme att författarinnan varit litet väl ambitiös någon gång då hon hopat skämten skyhögt, det ena ovanpå det andra (det välkända konservburksskämtet kunde naturligtvis ha undvarats). Men det mesta är så trevligt att det är nätt och jämnt man nänns göra den lilla invändningen. Att Astrid Lindgren läst Bangs kåserier är ju inget fel.

Gobis illustrationer passar precis.

BARBRO HAHNEL

Familjenyheterna och Familjeannonserna är placerade på sid 12 och 13
Reseannonserna sid. 15 och 16

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.